

Bu sayımızın Hakem Kurulu'ndan yazısına bizim için önemli bir mutluluğumuzu paylaşarak başlamak istiyoruz. Yılda altı sayı olarak yayımlanan dergimizi, uzun bir süreden sonra, bu sayımızla birlikte, zamanında yayımlayabildik. Aslında bir yılı aşkın bir süredir bu hedef için özel çaba gösteriyorduk. Bundan sonra, iki aylık periyodun ilk ayında sizlere merhaba diyebilmeyi sağlayıp, sonrasında da bu durumu sürdürbilmek için özen göstereceğiz. 2014 yılı ile birlikte yaşadığımız niceliksel gelişmeleri niteliksel gelişmelerle de devam ettirmek istiyoruz.

Bu yıl TTB Merkez Konseyi ile illerde tabip odaları için seçim yılı. Odalarımızda seçimli genel kurullar yapılıyor. Dikkat çekici bir durum, Etkin Demokratik TTB (EDTTB) hareketi kadrolarının Ankara dahil pek çok ilimizde seçimlere tek liste olarak bir başka ifadeyle, rakipsiz katılıyor olmaları. Bu durumun birden fazla nedeni olduğu muhakkak. Öncelikle Başbakan başta olmak üzere, AKP kadroları ve Sağlık Bakanı'nın hekimlere ve sağlık emekçilerine karşı aldıkları tutum. Diğeri, Sağlıkta dönüşüm Programı uygulamalarının hayata geçirildiğinde aile hekimleri, işyeri hekimleri, öğretim üyesi hekimler başta olmak üzere, tüm hekimlere olan yansımaları nedeniyle AKP Hükümetlerini destekleyen ve onlar tarafından desteklenen hekim gruplarının seçimlere katılmaya "kaldıysa" yüzleri olmadığını ifade edebiliriz. Bununla birlikte, göz ardı edilmemesi gereken bir diğer durum ise Başbakan Erdoğan'ın olmadığı, işaret etmediği alanlarda AKP'lilerin ya da yakınlarında olanların da olmaması durumu. Eğer bu son durumun da etkisi söz konusuysa bunun üzerinden atlamamak, bütün boyutlarıyla

la analitik bir değerlendirmeye tabi tutmak zorunluluk olacaktır. Kendilerini bu kadar rahatsız eden, birçok uygulamalarını geciktiren ya/ya da iptal ettiren, neredeyse ülkede "ana muhalefet" odağı konumuna gelmiş bir yapının gözden çıkartılmış olmasının arkasında yatan hedefleri öngörebilmeli ve gereken(ler)i zamanında yapabilmelidir.

Toplumların var olan durumlarının bilinmesi, gereksinimlerinin saptanması ve karşılanması ile yaşam koşullarının geliştirilmesine yönelik planlamaların yapılması, politikaların belirlenebilmesi için nüfus yapısı, doğum, ölüm, göç vb. alanlardaki verilere gereksinim duyulur. Söz konusu veriler, ülkelerin hemen hepsinde kamu kurumları tarafından toplanmakta, analiz edilmekte ve kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Genellikle alt yapısının güvenilirliği ve tutarlılığı kanıtlanmış kayıt sistemleri kullanılırken, olmadığı ya da yetersiz-eksik olduğu durumlarda konu başlıklarına göre yapılan araştırmalarla da veri sağlanmaktadır.

Ülkemizde de bu alandaki kurum, eski adıyla Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), 2005 yılında, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Yasası ile yeniden yapılandırılmış ve adı da Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) olarak değiştirilmiştir. TÜİK, Başbakanlığa bağlı bir kuruluştur. Yıllardır aynı zamanda bir okul gibi alanının uzmanlarını da yetiştiren, önemli işlere imza atan kurumun özerkliği, AKP Hükümetleri döneminde benzerleri gibi tartışmalı hale getirilmiştir. İlk göze çarpan ve kamuoyunun dikkatini çeken de enflasyon hesaplaması için belirlenen enflasyon sepetinin içeriğidir. Öyle ki, toplumun genelinin günlük yaşamındaki zorunlu gereksinimlerinin karşılanmasında yer alanlar yerine, gelir düzeyi yüksek ve çok yüksek kesimin tüketim

alışkanlıklarındaki öğelere yer verildiği, böylece toplumun büyük çoğunluğunun karşılaştığı fiyat artışlarının yansıtılmadığı fark edilmişti. Konu dile getirildi. Bununla birlikte, huylu huyundan vaz geçmiyor.

Memnuniyet verilerinden sağlık harcamalarına kadar birçok başlıkta yayımlanan verilerin kavramsal niteliği, yapılan araştırmalarda kullanılan anketlerin içeriği ve araştırmalarda veri toplanan nüfusun özellikleri ve veri aldıklarını ifade ettikleri kurumların yayımladıkları verilerle, bunların TÜİK tarafından yayımlanmış biçimleri arasındaki farklılıklar hem Kurumun hem ürünlerinin tartışılabilirliğinin devam etmesine neden oluyor.

Bilindiği gibi, ülkemizde 60'lı yıllardan itibaren nüfusun hızlı artmasına yönelik politikalar uygulanıyordu. Gelin görün ki 2008 yılında, bir gün Başbakan "Doğurabildiğiniz kadar doğurun... Çocuğu veren rızkını da verir" açıklamasını yaptı. Bu sözler, farklı zaman ve mekanlarda birkaç defa ısrarla yinelendi. Daha sonra en az üç çocuk ardından da beş çocuk talebine kadar çıktı. Özetle, Türkiye'de 1965 yılında gerçekleştirilen yasal düzenlemelerle birlikte başlayan antinatalist nüfus politikaları 2008 yılı itibarıyla terk edilip, yerine pronatalist politikalar uygulanmaya başlandı.

Talebi dile getiren, sözcü, Başbakan olsa da bilinen gerçek kısa sürede ortaya çıktı: Memlekete amele lazım. Yedek işgücü piyasası gelişerek varlığını korumalı. Bunun için de ameleler, yeterli kadar amele adayını doğurmalı. Talebin gerçek sahibi ise burjuvazi-patronlar. Başbakana da bu isteği süslemek ve kabul edilebilir hale getirmek düşüyor. Halbuki bu ülkede, doğum sırası arttıkça bebeklerin ölüm riskinin artmakta olduğu, bu

aşamayı geçmeyi başaranların ise beslenme ve eğitim yoksunluklarıyla boğuştuğu hem araştırma sonuçlarıyla hem de gözlemlere dayalı olarak herkes tarafından biliniyor. Görünen o ki, kime ne?

Bir süredir söz konusu talebin ayrıca bir korku da yaratılarak pekiştirilmeye çalışıldığını izliyoruz; 'Nüfusumuz bir yandan yaşlanıyor, öte yandan azalıyor. Bu felâket olur'. Korkunun pekiştirilmesi için herkes üzerine düşeni yapıyor. TÜİK'de bu ideolojik alanı sunduğu verilerle destekliyor. TÜİK, 16 Nisan 2014'de 16048 sayılı Haber Bülteni'nde "Canlı doğan bebek sayısı 3766 azaldı" başlığıyla doğum istatistiklerini açıkladı. Bültende sunulan verilere göre, 2012 yılında 1 286 828, 2013 yılında da 1 283 062 canlı doğum gerçekleşmiş ve aradaki fark başlıkta verildiği gibi dörtbine yakın bir azalmaya denk geliyor.

Oysa TÜİK'in, 30 Nisan 2013'de 13618 sayılı Haber Bülteni ile açıkladığı doğum istatistiklerine göre, 2012 yılındaki doğum sayısı 1 279 864. TÜİK, bir yıl arayla 2012 yılı doğum sayısını 6 964 artırmış. Ve artırdığı doğum sayısından 2013 doğum sayısını çıkarttığı da doğum sayısının 3 766 azaldığını söylüyor. Oysa 2012 yılı doğum sayısını ilk açıkladığı gibi aldığımızda, doğum sayısının 2013 yılında azalmadığı, aksine 3 198 arttığı ortaya çıkıyor. Haber Bülteni'nde söz konusu farklılıkla ilgili en küçük bir açıklama olmaması ise dikkat çekici. Yalnızca Bülten'in ekleri arasındaki açıklamalar metninde durumun, veri kaynağı olarak kullanılan Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS)'nin dinamik yapısına bağlandığını görüyoruz. Hepsi bu kadar. Eğer başka bir neden aramayacaksak, aynı yıla ait rakamlar arasında ortaya çıkan binde 5.44'lük bir fark, kullanılan veri kaynağının güvenilirliğini sorgulamayı ve hata kaynağını düzeltmeyi gerektirir. Yok eğer bu yol izlenmiyorsa TÜİK,

sözcünün borazanlığına soyunmuş demektir. Bu durum en azından tarihine yakışmıyor.

Bu yılın ikinci sayısının ilk iki yazısı, bir önceki sayımızda yer alan "Eşitlik ve Sağlık" başlıklı dosyamız kapsamındaki araştırma makaleleri. Sayfa sayısı sınırlılığı nedeniyle bu sayıda sizlerle paylaşabiliyoruz. Ardından, "Sağlık Hizmetlerinde Memnuniyet" konulu dört makalemiz var. İlki, Ferda Dönmez Atbaşı tarafından hazırlandı. Yazar, "Yurttaşlardan Tüketicilere Haklar ve İhtiyaçlardan Memnuniyetlere" başlıklı makalesinde, tarihsel süreç içerisinde ve toplumsal bağlamla birlikte insanın yurttan tüketiciye serüvenini paylaşıp, müşteri memnuniyeti kavramının ortaya çıkışını ve anlamını tartışıyor. Beraberinde tüketimciliğin ideolojisini ve burjuvazinin bunu emekçiler üzerinde bir tahakküm aracı olarak nasıl kullandığını ortaya koyuyor. İkinci makale "Sağlık Hizmetlerinde "Memnu-Niyet"" başlığını taşıyor. Songül A. Vaizoğlu, makalesinde, sağlık bir "insan hakkı" olarak tanımlanmaktayken, kapitalizmin yeniden yapılandırılması sürecinde "hasta" yerine "müşteri" ile "sağlık hizmetleri tüketicisi" ya da "sağlık hizmetleri kullanıcısı" ifadelerinin kullanılmaya başlandığını ve sağlık alanı yeniden düzenlenirken söz konusu kavramların nasıl bir işlev taşıdığını açıklıyor. "Sağlık Bakanlığı'nın Araştırmaları Vesilesi ile Hasta Memnuniyeti" başlıklı üçüncü makalenin yazarı Zeliha Öcek. Makalede kapitalizmin yeniden yapılandırılması süreci ile sağlık reformları-dönüşümü ve sağlıkta kalite, hasta memnuniyeti vb. kavramların ortaya çıkışı ve bu alanlardaki araştırmaların zamansal paralelliğini ortaya koyan verileri bulacaksınız. Bölümün dördüncü ve sonuncu makalesi "Sağlık Emekçilerinin Sağlıkta Dönüşüm Programına Uyumunu Değerlendirmeye Yönelik Bir Girişim: "Sağlık Personeli

Memnuniyet Araştırması" başlığını taşıyor. Zeliha Öcek ve Meral Türk, birlikte kaleme aldıkları makalelerinde söz konusu araştırmanın, hakem değerlendirmesi titizliğindeki tartışmasına ek olarak, böyle bir araştırmanın arka planını-gerekçelerini de sistematik olarak bizimle paylaşıyorlar. Sayımızın yedinci yazısı, Ayfer Peker ve Süreyya Karaöz tarafından Bursa'da bir kamu hastanesinde gerçekleştirilmiş araştırmanın "Vardiya Sistemiyle Çalışan Hemşirelerin Dikkat Düzeyleri" başlıklı makalesi. Araştırmacılar, çalışma süresi uzadıkça hemşirelerin dikkat düzeylerinde azalma gerçekleştiğini saptamış. Sayımızın son yazısı bir portre makalesi. Ülkemizde halk sağlığı derslerinde sosyal tıp alanının tanım ve ilkeleri bahsedilirken, yer verilmeden geçilmeyen bir şahsiyet olarak Alfred Grotjhan'ın biyografisi Hande Arpat tarafından hazırlandı. Makalenin hem metodolojik olarak bir bibliyografyanın içeriğinin nasıl olması gerektiğine hem de Grotjhan'ın ülkemiz halk sağlıklarını tarafından pek de bilinmeyen Nazizim ve ırk ıslahı konularıyla yakınlığını ortaya koyması bakımından yararlı olacağını düşünüyoruz.

Gelecek sayımızda Sağlık Bakanlığı tarafından Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu üyelerine açılmış bir davayı olabildiğince bütün boyutlarıyla incelemeye çalışacağız. Gezi-Haziran İsyanı döneminde hemen her ilde Tabip Odaları tarafından koordine edilen ilk yardım istasyonları ve buralarda sunulan sağlık hizmeti ile hizmeti sunan ve koordine edenlere yönelik saldırılar vesilesiyle hekimlik değer ve sorumluluklarını yeniden tartışma tartışma olanağı bulduk. Uygulamaların yanı sıra, konunun ulusal ve uluslararası hukuk bağlamında da ele alındığı makaleler hepimiz için geliştirici olacak ümidini taşıyoruz Sevgi ve dostlukla...